

Jezus v svojem času

7. poglavje: Zrno med kamenjem

Prilike o ljubezni

Kakor v priliki o prešuštnici, bomo v vsem judejskem obdobju sledili dolgemu dvogovoru sovraštva z ljubeznijo, »bede z usmiljenjem,« kakor so govorili stari cerkveni očetje. Na stalnem ozadju sovražnih spletk in morilskih načrtov se prikazujejo podobe velikih prilik, kjer Jezus še bolj kot doslej oznanja svojo neskončno ljubezen do ljudi. Pa ne, da ne bi poznal namenov svojih sovražnikov, ki jim celo večkrat strga z obraza krinko ter z razkrivanjem njihovih namenov opozarja Jude na strašne posledice njihove hotene in zločinske zaslepljenosti. Ljudi ne ljubimo resnično, če jih ne poznamo, ampak tedaj, ko smo izmerili vso njihovo nizkotnost, pa znamo iti preko tega in odkriti v njih edino zlato zrno, ki se skriva v njih v morju blata.

»Resnično, resnično, povem vam: Kdor ne pride v ovčjo stajo skozi vrata, ampak spleza vanjo od drugod, ta je tat in ropar. Kdor pa pride skozi vrata, je pastir ovc. Njemu vratar odpre in ovce poslušajo njegov glas in svoje ovce kliče po imenu in jih vodi ven. Ko vse svoje spusti ven, hodi pred njimi in ovce gredo za njim, ker poznajo njegov glas. Za tujcem pa ne bodo šle, ampak bodo bežale pred njim, ker ne poznajo glasu tujcev ...« (Jn 10,1-5)

Judje bi morali prodreti v smisel teh prilik. Njihovi preroki so se tolikokrat sklicevali na podobno primeru: Jeremija je o Večnem rekel: »varoval ga [Izraela] do kakor pastir svojo čredo« (31,10); Ezekiel je preklel slabe pastirje: »Gorje Izraelovim pastirjem, ki pasejo sami sebe! Ali niso pastirji dolžni pasti črede? Mlekouživajte, z volno se oblačite, tolste živali koljete, črede pa ne pasete. Oslabelih niste krepčali, bolnih niste ozdravljali, polomljenih niste obvezovali, razkropljenih niste vodili nazaj, izgubljenih niste iskali, temveč ste jim gospodovali trdo in nasilno. Tako so se razkropile, ker ni bilo pastirja, in postale plen poljskih živali« (34,2-5). Podobne primere sta uporabljal tudi Izaija in Zaharija. In vendar ne razumejo. Nočejo narediti sklepa, na katerega jih opozarja Jezus. Zato mora biti še bolj jasen: »Jaz sem vrata za ovce. Vsi, ki so prišli pred

menoj, so tatovi in roparji, toda ovce jih niso poslušale. Jaz sem vrata. Kdor stopi skozi me, se bo rešil; hodil bo noter in ven in bo našel pašo. Tat prihaja samo zato, da krade, kolje in uničuje. Jaz sem prišel, da bi imeli življenje in ga imeli v obilju. Jaz sem dobri pastir. Dobri pastir da svoje življenje za ovce. Tisti pa, ki je najemnik in ne pastir in ovce niso njegove, pusti ovce in zbeži, ko vidi, da prihaja volk, in volk jih pograbi in razkropi. Je pač najemnik in mu za ovce ni mar. Jaz sem dobri pastir in poznam svoje in moje poznajo mene, kakor Oče pozna mene in jaz poznam Očeta. Svoje življenje dam za ovce. Imam še druge ovce, ki niso iz tega hleva. Tudi tiste moram pripeljati in poslušale bodo moj glas in bo ena čreda, en pastir« (Jn 10,7b-16).

Mnogokrat so poudarjali zemljepisno natančnost primere, ki spominja na navade pastirjev v palestinski pokrajini, kakršne je še vedno mogoče videti. Vaška živina je ponoči v ogradah iz suhih kamnov, pastir ali domači sin, če gre za bogatega posestnika, bedi pri njej. Zjutraj pride vak pastir po svojo čredo; živali ga spoznajo po določenem glasu. Res je tudi, da mora pastir včasih tvegati svoje življenje, da brani svoje živali. Ali ni David tako ubil medveda in leva? (1 Sam 17,34-36). Tudi danes se dogaja isto. Šakali, hijene in volkovi niso nič redkega v judejskih in transjordskih stepah. Vendar Jezus še bolj poudarja pastirjevo ljubezen do svojih živali, njegov pogum, da jih brani. Glboki smisel še presega simbol. Kratki stavek: »Svoje življenje dam za svoje ovce,« ki se trikrat ponovi v evangeljskem besedilu, bo postal razumljiv šele veliko pozneje. Če je danes vsem kristjanom draga slika dobrega pastirja, so ga od vsega začetka še bolj ljubile "druge ovce", stari pogani, neobrezanci, ki niso bili iz Izraelove ovčje staje. Ti zadnji stavki vsebujejo veselje Jezusovega poslanstva. V času katakomb je nagrobni napis prosil Boga za pokojnika, »ki ga je Dobri pastir na rami prinesel nazaj v stajo,« in še danes poslušam v svojem srcu raztrgano človeševu obljubo, da bo privedeno nazaj v eno stajo, v eno samo čredo.

Kaj pa vedno znova odgovarjajo na ta dar Judje? »Zaradi teh besed je vnovič nastal razdor med Judi. Mnogi izmed njih so govorili: ›Demona ima in blazni. Zakaj ga poslušate?‹ Drugi pa so govorili: ›To niso besede obsedenca. Mar more demon odpreti oči slepim?‹« (Jn 10,19-21).

Jezus pa ni sovražil niti tistih, ki so ga sovražili in niso hoteli odpreti ušes, da bi ga poslušali. Na ozračje sovraštva je odgovarjal z ljubeznijo. V drugi obliki se je povrnil na izjavo, ki jo je dal takoj v začetku svojega javnega delovanja: »Resnično, povem vam: Človeškim sinovom bo vse odpuščeno, grehi in kletve, kolikor jih

bodo izrekli. Kdor pa preklinja Svetega Duha, vekomaj ne bo dosegel odpuščanja, ampak ga bo greh večno bremenil« (Mr 3,28, prim. Mt 12,31; Lk 12,10). Ni grehov, niti najbolj nizkotnih, ki jih ne bi mogla odstraniti neskončna moč ljubezni, razen greha, ki odklanja ljubezen samo, ki noče priznati svojega zločina in zanikuje odpuščanje.

Usmiljenje za vsak greh! V nadaljevanju primerjave z dobrim pastirjem, v priliki, ki jo navajata Luka in Matej (Lk 18,4-6; Mt 18,12-13), govori Jezus o stoti ovci, ki se je oddaljila od črede in jo pastir vneto išče. O tem govori že Ezekiel: tako dela dobri pastir (Ex 34,16), vendar ugotavlja smo, da je izgubljeno poiskal in če je bila ranjena, skrbel zanjo. Jezus pa dodaja besede, v katerih se razodeva resnična ljubezen: »In ko jo najde, jo vesel zadene na rame. Ko pride domov, skliče prijatelje in sosede ter jim pravi: ›Veselite se z menoj, kajti našel sem ovco, ki se je izgubila.«

In zopet: »Ali: katera žena, ki ima deset drahem, če izgubi eno, ne prižge svetilke in ne pomete hiše ter skrbno ne išče, dokler je ne najde? In ko jo najde, skliče prijateljice in sosede ter pravi: ›Veselite se z menoj, kajti našla sem drahmo, ki sem jo izgubila.« Povem vam: Prav tako veselje bo vpričo Božjih angelov nad enim grešnikom, ki se spreobrne« (Lk 15,8-10).

Vendar pa se morda nikjer, v vsem evangeliju, bolj ne pokaže Božje usmiljenje, kakor v priliki, ki sledi neposredno priliki o izgubljeni drahmi in o kateri govori samo Luka, ki je tukaj še bolj kot drugje "pisec Božjega usmiljenja". Rembrandt nam je v čudoviti sliki pokazal povratek strtega, obupanega in razcapanega izgubljenega sina, ki ga oče sprejme z razprostrimi rokami. Kateri kristjan se ni v svojih mračnih urah še oklenil kot večne tolažbe teh čudovitih besed? Tu ne bomo prepisovali strani, ki jih vsakdo pozna (Lk 15,11-23). Kdo ne spozna v sebi predrznega sina, ki je zahteval svoj delež in zapustil očetovo hišo, odšel v daljne dežele in z razuzdanim življenjem zapravljal svoje premoženje? Vsi dobro poznamo domotožje po izgubljenem domu, kjer je vse mirno in spokojno. Blagor tistemu, ki se upa pohiteti k očetu, pasti predenj na kolena in reči: »Grešil sem!« - »Oče pa je naročil svojim služabnikom: ›Brž prinesite najboljše oblačilo in ga oblecite! Dajte mu prstan na roko in sandale na noge! Pripeljite pitano tele in ga zakoljite ter jejmo in se veselimo! Ta moj sin je bil namreč mrtev in je oživel; bil je izgubljen in je najden.«

Ne vem, če je človeški jezik kdaj s tako malo besedami objel tak svet ljubezni in

modrosti. V tem prizoru je vse popolno in pretresljivo človeško. Človeka gane izgnančeva žaloigra, prav tako pa tudi veselje starega očeta. »Ko je bil še daleč, ga je oče zagledal in se ga usmilil; pritekkel je, ga objel in poljubil.« Ali je potrebno dodati še kake podrobnosti, ki bi dajale zgodbi zgodovinsko ozadje? PO judovskem pravi je bila ob očetovi smrti dediščina razdeljena med sinove. Najstarejši je dobil dvojni delež, s dolžnostjo, da vzdržuje mater in neporočeno sestro. Pred očetovo smrtjo so imeli sinovi pravico do dela dediščine samo, če to ni ogrozilo celotnega imetja. Ko torej najmlajši zahteva svoj delež, gre preko svojih pravic. Padez izgubljenega sina na stopnjo svinjskega pastirja je imel namen zbuditi pozornost judovskega poslušalstva, ker je pomenil stik z nečisto živaljo: »Preklet bodi človek, ki goji prašiče!« pravi neki stavek Talmuda, drugi pa trdi: »Ko se bo moral Izrael hraniti z rožičevimi luščinami, se bo spokoril!« Jezus je torej tu, kakor pogosto tudi sicer, opiral svojo simbolično govorico na osnovo pregovora, izročila. Msgr. Ricciotti, da omenimo še to, duhovito navaja egiptovski papirus, kjer piše izgubljeni sin svoji materi: »Sporočam ti, da sem gol. Rotim te, mati, spravi se z menoj! ... Grešil sem in bil sem kaznovan na vse načine. Vendar pridi, ti ...«

Čudovita obljuba usmiljenja pa gre še dalje. Zgodba se končuje z dostavkom, ki se prav posebno obrača na poštene ljudi, na tiste, ki niso pobegnili iz očetove hiše in niso zapravili svojega premoženja ter so s tem zelo zadovoljni. »Njegov starejši sin pa je bil na polju. Ko se je domov grede približal hiši, je zaslišal godbo in ples.« Kaj si je mislil, ko je zvedel, da so v čast ničvrednega brata zaklali pitano tele, si lahko predstavljamo, če pomislimo, kaj bi rekla poštena meščanka k lepemu sprejemu skesane vlačuge. Starejši je gotovo dober fant in ker ga čaka dvojni delež, se vede tako, da ga ne bi izgubil. Delaven je in spoštljiv ter v vsem pokoren očetu. Njegovo jezo lahko beremo med vrsticami: saj ne pravi niti "oče" in o bratu govori takole: »Ko pa je prišel ta tvoj sin, ki je z vlačugami uničil tvoje premoženje.« Potrebna je bila vsa očetova obzirnost, da ga je pripravil k pameti, in evangelij nič ne pove, če se je lahko vdal.

Tako je Jezusovo usmiljenje porušilo več kakor samo okvir stare Mojzesove nravnosti: človeško vest zmede, toliko napora zahteva od nje. Vemo, kdo so ljudje, ki se zgražajo nad to priliko, ki se hlinijo, da gledajo v njej nekakšno spodbujanje k neredu, v vsakem primeru pa obžalujejo, da morajo v njej spoznati nedopustno izigravanje trdnega meščanskega zakona, da je treba lep življenje nagraditi, hudobno pa kaznovati. Morda bi še sprejeli očetovo odpuščanje, če bi le krivca pošteno ozmerjal!

Isto je s priliko o delavcih ob enajsti uri. Kako čudna in po pravici povedano, pohujšljiva je za vse, ki ves dan pridno delajo in so prepričani, da so pošteno zaslužili svoje plačilo! Ali je logično, da bi bili delavci v vinogradu, ki so zadnji prišli na delo, enako plačani kakor tisti, ki se mučijo že od jutra? Človeško srce je tako ustvarjeno, da noče samo prejeti delež, ki misli, da mu pripada, ampak da tudi drugi ne prejmejo toliko, ker meni, da nimajo pravice. Jezus pa je napovedoval šah nравnosti "toliko ti pripada, toliko imaš". Sicer pa naj si vsakdo izpraša vest, pa bo videl, če ne bo tudi sam našel tisoč razlogov, da prosi usmiljenja, in bo srečen, če ne pride nadenj kazen! (Mt 20,1-17).

Jezus v svojem času

7. poglavje: Zrno med kamenjem

Prešuštnica

Ali je bil šotorski praznik priložnost za določene sprostitev, do katerih je gotovo pripomogel nenavadni osemdnevni način življenja? Vemo, da potovanja križem kražem rada pripomorejo k slučajnim srečanjem, kjer nравnost ne pride posebno na svoj račun. Zdi se, da domneva precej drži, ker četrti evangelij takoj po dogodkih tega tedna poroča zgodbo o prešuštnici. Zgodba je ena od najslovitejših in najlepših iz Kristusovega življenja. Nikjer se lepše kakor tu ne pokaže Jezusova ljubezen, njegova obzirnost in obenem prodornost sodbe ter poznanje človeka.

»Pismouki in farizeji so tedaj pripeljali ženo, ki so jo zalotili pri prešuštvovanju. Postavili so jo v sredo in mu rekli: »Učitelj, tole ženo smo zasačili v prešuštvovanju. Mojzes nam je v postavi ukazal take kamnati. Kaj pa ti praviš?« (Jn 8,3-5).

Prizor se je najbrž odigral pri Nikanorjevih vratih na vzhodni strani svetišča. Kakor pripoveduje Talmud, so "za ovratnik obleke" tja vlačili ženske, ki so jih tako

zasačili. Tja je vodila tudi Jezusova običajna pot z Oljske gore ali nanjo. Obsodba prešuštva je očitno izvirala iz šeste Božje zapovedi, vendar se tožniki, učielji Postave, niso prestrogo držali besedila. Če namreč 3. Mojzesova knjiga obsoja prešuštnike na smrt (20,10), je bila kazen kamenjanja določena samo za nezveste neveste (5 Mz 22,22-24). Misliti si moramo torej, da je bila v Kristusovem času to kazen za zakonsko nezvestobo in da še niso sprejeli kazni z zadavljenjem, ki jo predvideva Talmud. Sicer je bilo pa to v našem primeru povsem nevažno za nesrečnico, okoli katere je tulila množica, in ki je vsa strta pričakovala, da odločijo o njeni usodi.

»To so govorili, ker so ga preizkušali, da bi ga mogli tožiti« (Jn 8,6). Vprašanje je bilo v resnici zvijačno: kako bi se mogel Kristus izogniti, da ne bo v očitnem nesoglasju bodisi z Mojzesovo Postavo bodisi z javnim mnenjem, ki se je v prazničnih dneh nedvomno nagibalo k usmiljenju, bodisi končno (in tu so že vidni naklepi, ki so pozneje privedli Jezusa na križ) z zakoni Rimljanov, ki so bili odtegnili Judom pravico, da bi nekoga obsodili na smrt.

»Jezus se je sklonil in s prstom pisal po tleh. Ko pa so ga kar naprej spraševali, se je vzravnal in jim rekel: ›Kdor izmed vas je brez greha, naj prvi vrže kamen vanjo.‹ Nato se je spet sklonil in pisal po tleh. Ko so to slišali, so drug za drugim odhajali, od najstarejših dalje. In ostal je sam in žena v sredi. Jezus se je vzravnal in ji rekel: ›Kje so, žena? Te ni nihče obsodil?‹ Rekla je: ›Nihče, Gospod.‹ In Jezus ji je dejal: ›Tudi jaz te ne obsojam. Pojdi in odslej ne gréši več!‹« (Jn 8,6b-11).

Spričo tega preprostega prizora je vsaka razlaga odveč. Ne bi si mogli zamisliti bolj preprostega in bolj natančnega poročila. Prvi kamen je bil tisti, ki bi ga moral vreči tožnik v onega, ki ga je ovadil in dosegel njegovo obsodbo. Jezus, ki se je sklonil, kakor da mu je vseeno, in tiho izgovoril strašne besede, in hinavci, ki že čutijo tajno razdraženost v pričakovanju muke, ki jo bodo povzročili ženi, ter imajo na svoji strani vest in Postavo, a so nenadoma zmedeni, spregledani in se začenjajo umikati: v teh desetih vrstah je vsa resnica, vse do hudomušne opazke: »Od najstarejših dalje.« Brez pomena je vpraševati se, kaj je pisal Jezus v prah: nedoločne znake, črte brez zveze? Imena tožnikov ali njihove grehe, kakor je menil sv. Hieronim, ki se je spomnil Jeremijevih besed: »Vsi, ki te zapustijo, bodo osramočeni; v prah bodo zapisani, kateri odstopajo od tebe ...« (17,13) Ali celo kabalistične račune, kakor so trdili privrženci nauka, da je evangelij samo za izbrance? Ni važno, ker bistvo ni v tem.

Pisec P. Catrice nam je posredoval naslednje zanimive pripombe. Izdajatelj Jeruzalemske Biblije je v pripombi zapisal, da ne poznamo smisla tega obnašanja. Ali ga ne bi bilo mogoče razložiti s primerjavo podobnega obnašanja Arabcev in Berbercev? Boubakeur v svojih *Spominih nekega Saharca* piše: »Novica o mojem bližnjem vstopu v francosko šolo je presenetila in osupnila naše ugledneže. Zavladal je dolg molk in vsak je s pogledom, uprtim v tla, začel delati risbe po pesku. Pri nas je to znamenje skrajne zbramnosti, premišljevanja, notranjega iskanja rešitve nekega tesnobnega problema.« Roger Frison-Roche v svojih saharskih romanih večkrat omenja to isto navado pisati po pesku. Ko smo ga povprašali za mnenje, nam je ljubeznivo odgovoril: »Vaše vprašanje je zelo zanimivo. Treba je predvsem vedeti, da pisanje po pesku, kakor tudi oblikovanje majhnih piramid iz kamenčkov ne pomeni nič drugega kot metodo premišljanja. V Jezusovem primeru se zdi, da ima prizor izredno jasen pomen: Jezus, sklonjen na pesek in obdan s farizeji, ne bo izjasnil svoje misli. Odgovor ni potreben: on ve, da bi farizeji vprašanje, ki so mu ga zastavili, rešili v korist prešuštnice, če bi razmišljali o njem. Jezus v tem primeru uporabi klasično metodo: poslušaj, nerazumljivo godrnjaj, vendar je iz tega razumeti, da se pogloblja v primer, ki so mu ga predstavili, potem umokne in v pobočnem molku njegova roka riše nerazumljive znake v pesek. Zbranost duha je popolna, ni treba govoriti ampak sporoča misel in ko se zravna, zapiše svoj pogled v farizeje, ki preidejo na drug ugovor. V resnici morajo vpraševati in ugovarjati oni sami; tisti, ki molči, ima moč. Tej dobri psihološki razlagi romanopisec Roger Frison-Roche dodaja: »Sam sem v dolgih uradnih sestankih s Tuaregi uporabljal to metodo, da smo rešili zoprna vprašanja.«

Bistvo je v usmiljenja polni tišini, ki jo začuti zmedena žena okoli sebe, kakor hitro je Jezus spregovoril. Bistvo je v pogledu, še bolj polnem usmiljenja, ki ga Učenik odmakne od nje in upre v tla, da ne bi morala v svoji sramoti zardeti. Bistvo je v odvezi, ki jo čuti nad seboj v trenutku, ko ji je odpuščen njen greh. Bistvo je končno v velikem nauku, ki ga mora večno razumeti – razumeti in premišljevat – vsak zemeljski sodnik.

Zdi se, da je ta kos vrinjen v četrti evangelij. Prvi grški očetje, ki so ga razlagali, kakor Janez Zlatousti ali Ciril Aleksandrijski, ga ne poznajo. V več starih rokopisih ga ni in v tistih, ki ga imajo, ne zavzema vedno istega mesta. Sv. Avguštin meni, da se je prvotna Cerkev obotavljala sprejeti ta prizor v evangelij zato, ker se je bala, da bi si ga razlagali kot odobravanje prešustva. Tudi način pripovedovanja je

bližji sinoptikom kakor Janezu. Morda so odlomek hranili Janezovi učenci ali pa izvira iz izročila sv. Petra ali celo iz apokrifnega Evangelija Hebrejcev. Ne vemo. Danes ga ima Cerkev za navdihnjenega, ne da bi trdila, da je od istega pisca kakor četrti evangelij. Vsekakor ni prizora, ki bi zvenel bolj čisto, bolj pretresljivo, bolj "krščansko".